

การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

Information Exposure, Knowledge, Attitude and Practice in Prevention of Dengue Hemorrhagic
Fever of People in Nonthaburi Province

นันทนุช โสมนรินทร์¹ และ ณัฐชูดา วิจิตรจามรี²
Nuntanut Somnarin¹ and Natchuda Wijitjammaree²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสี่ตัวแปร ได้แก่ ความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารและความรู้, ความสัมพันธ์ของความรู้และทักษะ, ความสัมพันธ์ของทักษะและการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

ผลการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับต่ำ ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูงโดยมีความรู้ในเรื่องของยุงลายซึ่งเป็นพาหะนำโรคไข้เลือดออก ชอบวางไข่ตามภาชนะที่มีน้ำขังลักษณะ หนึ่ง ไส และ การป้องกัน และ มีความรู้เรื่องการควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ดีที่สุดคือการควบคุมลูกน้ำยุงลายที่เป็นพาหะมากที่สุด ในภาพรวมทักษะที่มีต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูงมาก มีทัศนคติในการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงจะ ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ส่วนใหญ่แล้วมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงมาก โดยมีการทำความสะอาดบ้าน จัดเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมากที่สุด ปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะประชากรคือ อาชีพ และ อำเภอกที่อาศัยอยู่ ปัจจัยด้านความรู้ มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะประชากรคือ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีเด็กหรือไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน และ อำเภอกที่อาศัยอยู่ ปัจจัยด้านทัศนคติ มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะประชากรคือ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีเด็กหรือไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน และ อำเภอกที่อาศัยอยู่ ปัจจัยด้านการปฏิบัติตน มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะประชากร คือ อาชีพ มีเด็กหรือไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน และ อำเภอกที่อาศัยอยู่

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความรู้มีความสัมพันธ์กับทักษะ ทักษะมีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตนเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออก

¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และสารสนเทศ) ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

¹ Graduate student, M.A. (Communication Arts and Information), Department of Communication Arts and Information science, Faculty of Humanities, Kasetsart University Bangkaen Campus

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

² Assistant Professor, Department of Communication Arts and Information Science, Faculty of Humanities, Kasetsart University Bangkaen Campus

คำสำคัญ: การเปิดรับข่าวสาร, ความรู้, ทักษะ, การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

ABSTRACT

The purpose of this study is to study the level of information exposure, knowledge, attitude and practice in prevention of dengue hemorrhagic fever and the relationship of information exposure, knowledge, attitude and practice in prevention of dengue hemorrhagic fever of the people in Nonthaburi Province.

The data showed low level of information exposure concerning dengue prevention. Most of the subjects received news from television. Still, the subjects had high level of knowledge about prevention of dengue hemorrhagic fever in terms of Aedes mosquitoes acting as carriers of dengue that tend to lay eggs in containers with still and transparent water and the prevention of the disease. The knowledge best known to the subjects was the mosquito larva control. The attitude about dengue prevention was at a high level and the subjects reported their attitude that the breeding sources of Aedes mosquitoes must be constantly eliminated. Most of the subjects reported a very high level of prevention practice in terms of house cleaning and tidying up with the utmost care. Information exposure about dengue prevention differed among demographic factors which were age, education levels, occupations, monthly income, number of children in household and districts.

The correlational analysis found that information exposure, knowledge, attitude and practice in prevention of dengue hemorrhagic fever were positively correlated, in other words, information exposure positively correlated with knowledge, knowledge positively correlated with attitude and attitude positively correlated with the prevention practice significantly.

Keywords: Information Exposure, Knowledge, Attitude, Practice in Prevention of Dengue Hemorrhagic Fever

E-mail : belle.pr@ hotmail.com

บทนำ

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่เกิดจากยุงเป็นพาหะของโรค นับเป็นโรคที่เป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นปัญหาสาธารณสุขทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศในเขตร้อน ประเทศไทยยังมีแนวโน้มการเกิดโรคเพิ่มขึ้นและยังคงมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง โดยนนทบุรีเป็นจังหวัด 1 ใน 10 ของภาคกลางที่มีการระบาด ซึ่งในจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออกทุกปีโดยสถานการณ์ในปี 2554 มีรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 630 ราย อำเภอที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุดคืออำเภอปากเกร็ด ประชากรแสนคน รองลงมาคือ อำเภอเมือง, อำเภอบางบัวทอง, อำเภอไทรน้อย, อำเภอบางใหญ่ และ อำเภอบางกรวย ตามลำดับ (สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2554) การเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกมีผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของผู้ป่วยและครอบครัวรวมทั้ง

มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายภาครัฐในด้านการรักษาพยาบาล ทั้ง ๆ ที่โรคนี้เป็นโรคที่ประชาชนสามารถดำเนินการป้องกันได้ ดังนั้น จึงควรมีการดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อให้ประชาชนและชุมชนโดยเฉพาะในระดับชุมชนและหมู่บ้าน มีความรู้ ความตระหนัก และร่วมมือกัน ช่วยลดปริมาณพาหะนำโรคไข้เลือดออก

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของโรคและภัยสุขภาพต่างๆถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจะส่งผลในการป้องกันควบคุมโรครวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรค ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ จังหวัดนนทบุรี ที่มีอัตราผู้ป่วยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อำเภอปากเกร็ด อำเภอเมืองนนทบุรี และอำเภอบางบัวทอง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้นำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมในการดำเนินงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของการป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนใน จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี
4. เพื่อศึกษาการปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีกระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับการถ่ายทอดข่าวสารความรู้เรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออก จากสื่อต่างๆ เพื่อมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความรู้ ทักษะ และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Roger and Shoemaker, 1971) และบทบาทของการสื่อสารในการพัฒนาสาธารณสุขนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ประชาชนทราบเรื่องราวต่างๆ และเพื่อกระตุ้นความสนใจของประชาชนให้ร่วมมือในการแก้ปัญหาสุขภาพ ให้ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรู้จักวิธีการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาสาธารณสุขด้านต่างๆ (บำรุง สุขพรรณ, 2527: 25-26) เช่นเดียวกับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกจากช่องทางต่างๆ มีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนรับทราบ เกิดความรู้อย่างเข้าใจในเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออก ตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญเพื่อให้ประชาชนได้รู้วิธีในการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันการเปิดโรคไข้เลือดออก การเปิดรับข่าวสาร การป้องกันโรคไข้เลือดออกสอดคล้องกับแนวคิดขั้นตอนของการเปิดรับสาร (Klapper, 1962: 5) คือ การเปิดรับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกต้องเริ่มจากการเปิดรับของแต่ละบุคคลว่าเปิดรับเรื่อง

การป้องกันโรคไข้เลือดออกผ่านสื่ออะไรเพื่อตอบสนองของความต้องการ รวมไปถึงการเลือกรับการให้ความสนใจ หากประชาชนเห็นถึงความสำคัญของโรคไข้เลือดออกก็จะเลือกที่จะเปิดรับ และเมื่อเปิดรับแล้วประชาชนก็เลือกที่จะรับรู้ในส่วนที่สอดคล้องกับทัศนคติของตนเองที่มีอยู่เดิมในเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออก ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า เมื่อเกิดการเปิดรับการป้องกันโรคไข้เลือดออกก็จะมีตัวแปรที่ตามมาคือ ความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด KAP (Rogers,1978) เพราะแนวคิดนี้จะประกอบไปด้วยตัวแปรคือ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และ การยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสาร คือเมื่อประชาชนมีการเปิดรับก็จะเกิดความรู้ เกิดทัศนคติในการป้องกันและนำไปสู่การปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในจังหวัดนนทบุรี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในอำเภอปากเกร็ด อำเภอเมืองนนทบุรี และอำเภอบางบัวทอง เนื่องจากเป็น 3 อำเภอที่มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกสูงเป็น 3 อันดับแรกในจังหวัดนนทบุรี โดยมีจำนวนหลังคาเรือนในทั้งสามอำเภอ จำนวน 398,286 คร่าวเรือน คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544: 127) ได้ขนาดตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูล จำนวน 400 คน โดยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากครัวเรือนละ 1 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2555 ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม และเมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จ จะทำการวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และสถิติเชิงอนุมาน ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test และ ANOVA (Analysis of Variance) ในการทดสอบความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกตามลักษณะประชากรนอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson 's Correlation Coefficient) ทดสอบความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 61.5 เป็นเพศชายร้อยละ 38.5 โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาที่พบมากที่สุดคือ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 44.5 ส่วนมากประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 30.0 และพนักงานบริษัทร้อยละ 30.0 มีรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ประมาณ 10,000 – 15,000 บาท ร้อยละ 30.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน ร้อยละ 63.0

2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก

พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่าง เปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องไข้เลือดออกผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.55) โดยสื่อที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารความรู้มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ สื่อโทรทัศน์

(ค่าเฉลี่ย 2.62) รองลงมาคือ การเปิดรับข่าวสารความรู้เรื่องไข้เลือดออกจากคนในครอบครัว/ญาติ (ค่าเฉลี่ย 2.39) และสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.37) ระดับการศึกษาที่มีการเปิดรับมากที่สุดคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 2.84) และอาชีพที่มีการเปิดรับมากที่สุดคือ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ค่าเฉลี่ย 2.77)

3. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก

ผลการศึกษาพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.01) ซึ่งข้อความที่ตอบถูกมากที่สุดเป็น 3 อันดับแรก คือ ยุงลายซึ่งเป็นพาหะนำโรคไข้เลือดออกชอบวางไข่ตามภาชนะที่มีน้ำขังลักษณะนิ่งเสาคิดเป็น ร้อยละ 91.3 การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ดีที่สุด คือ การควบคุมลูกน้ำยุงลายที่เป็นพาหะ คิดเป็นร้อยละ 91.3 และผู้ป่วยที่เป็นโรคไข้เลือดออกอาจเสียชีวิตได้ ร้อยละ 89.3 และอาการสำคัญในระยะแรก ๆ ของไข้เลือดออก คือ มีไข้สูงลอย ซึม เบื่ออาหารร้อยละ 88.8 ระดับการศึกษาที่มีความรู้มากที่สุดคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 81.60) และอาชีพที่มีความรู้มากที่สุดคือ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ค่าเฉลี่ย 78.89)

4.ทัศนคติต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออก

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก (ค่าเฉลี่ย 4.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอเป็นข้อที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออกมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.76) รองลงมาคือ การแนะนำผู้อื่นให้กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายถือเป็นการป้องกันโรคไข้เลือดออก (ค่าเฉลี่ย 4.32) และการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายเป็นหน้าที่ของทุกคน (ค่าเฉลี่ย 4.07) ตามลำดับ ระดับการศึกษาที่มีทัศนคติต่อการป้องกันโรคมากที่สุดคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 4.80) และอาชีพที่มีทัศนคติต่อการป้องกันโรคมากที่สุดคือ ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.63)

5. การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

ผลการศึกษาพบว่าการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนกลุ่มตัวอย่างนั้น มีการปฏิบัติในการป้องกันโรคอยู่ในระดับสูงมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12) ซึ่งการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก 3 ลำดับแรกคือ การทำความสะอาดบริเวณบ้าน จัดเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ร้อยละ 95.8 รองลงมาคือ การคว่ำภาชนะที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้เรียบร้อย ร้อยละ 85.8 และการปิดฝาภาชนะเก็บน้ำอย่างมิดชิดไม่ให้ยุงเข้าไปวางไข่ ระดับการศึกษาที่มีการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคมากที่สุดคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ค่าเฉลี่ย 4.80)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะทางประชากรในจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร เรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความแตกต่างกัน ตามอาชีพและอำเภอที่อาศัยอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างกันตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และการมีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน

สมมติฐานข้อที่ 2 ความรู้เรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะทางประชากรในจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก แตกต่างกันตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน และอำเภอที่อาศัยอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างกันตาม เพศ อายุ

สมมติฐานข้อที่ 3 ทศนคติเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะทางประชากรในจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทศนคติต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออก แตกต่างกันตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน การมีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน อำเภอที่อาศัยอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างกันตามอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อทศนคติการป้องกันโรคไข้เลือดออก

สมมติฐานข้อที่ 4 การปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะทางประชากรในจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก แตกต่างกันตาม อาชีพ การมีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน อำเภอที่อาศัยอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่มี ความแตกต่างตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ต่อการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

สมมติฐานข้อที่ 5 การเปิดรับข่าวสารการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .150 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีความเปิดรับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกก็จะมี ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกมากขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 6 ความรู้เรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับทศนคติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับทศนคติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .577 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกก็จะมีทศนคติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมากขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 7 ทศนคติเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทศนคติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .113 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อมีทศนคติในการป้องกันโรคไข้เลือดออกก็จะมี การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมากขึ้น

อภิปรายผล

การเปิดรับข่าวสารเรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความแตกต่างกันตามอาชีพ และอำเภอที่อาศัยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ De Fleur พบว่า อาชีพ และภูมิลำเนาที่ต่างกันเป็นลักษณะทางสังคมส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมสื่อสารที่ต่างกันออกไป ทั้งการเปิดรับ ความพอใจในสื่อที่เปิดรับ และอุปนิสัยการเปิดรับสื่อ (De Fleur, 1961: 119) ด้านความรู้เรื่องการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน และอำเภอที่อาศัยอยู่ ซึ่งความรู้เป็นข้อเท็จจริง โดยบุคคลจะเก็บรวบรวมจากประสบการณ์ต่างๆ ทั้งความรู้ที่ได้จากการศึกษา การประกอบอาชีพ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ ทำให้เกิดความเข้าใจ ความเชื่อ และความตระหนักในการป้องกันโรคไข้เลือดออกที่แตกต่างกัน (Carter V.Good, 1973) สำหรับทัศนคติในการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความแตกต่างกันตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน การมีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน อำเภอที่อาศัยอยู่ ซึ่งตัวแปรที่กล่าวมานั้น ถือเป็นองค์ประกอบที่มีต่อสังคม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเชื่อ ประเมินค่าออกมาทางความคิด และความรู้สึกที่มีต่อการป้องกันโรคไข้เลือดออก (พัชรี เที่ยจรรยา, 2538) สำหรับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก แตกต่างกันตาม อาชีพ การมีเด็กอยู่ในครัวเรือน/ไม่มีเด็กอยู่ในครัวเรือน อำเภอที่อาศัยอยู่ ซึ่งการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ การบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ ก็ก่อให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก (สุดาวรรณ ชันธมิตร, 2538) การปฏิบัติตนในการป้องกันโรค เกิดจากความสัมพันธ์ของ ความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด KAP สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนมีความรู้ก็จะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีและนำไปสู่การปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจในการเปิดรับข่าวสารมากที่สุด การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกผ่านสื่อโทรทัศน์นั้นจะเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดี และการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารควรปรับรูปแบบให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
2. กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจผิดในเรื่องของการกำจัดลูกน้ำยุงลายทุกๆ เดือนเพียงพอต่อการป้องกัน แต่การกำจัดลูกน้ำยุงลายที่ถูกต้องควรกำจัดทุกๆ สัปดาห์

เอกสารอ้างอิง

- บำรุง สุขพรรณ. 2526. **ระบบสื่อสารในสังคม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรี เที่ยจรรยา และคณะ. 2538. **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.
- สุดาวรรณ ชันธมิตร. 2538. **พฤติกรรมบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาพลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2544. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เฟื่องฟ้า

พรินดีง.

สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค. 2554. **สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในประเทศไทย.**

(Online). www.boe.moph.go.th, 15 มีนาคม 2555.

De Fleur, M. L. 1970. **Theories of mass communication.** New York: David McKay.

Good, Carter V. 1973. **Dictionary of Education.** New York : McGraw-Hill Book Company.

Klapper, J. T. 1963. **The effect of mass communication.** Glencoe, IL: The Free Press.

Roger. Everett M. and Shoemaker, F. Floyd. 1962. **Communication of Innovations.**

New York: The Free Preos.

Rogers, E. M. 1978. **Traditional midwives as family planning communication in Asia.** Honolulu:

The East West Communication Institute.